

ribovske gojence velja isto kot za ljubljanske. Gojenik je absolviralo v Mariboru leta 1931. 60; od teh je nastavljenih 40. 1932. je absolviralo 59 gojenk; od teh je nastavljenih 33. 1933. je absolviralo 65 gojenk; od teh je nastavljenih 14. 1934. je absolviralo 74 gojenk; od teh pa ni dobila še nobena zaposlenja.

Na ljubljanskem zasebnem učiteljsku pri Uršulinkah je absolviralo leta 1931. 23 gojenk; od teh je nastavljenih 8. 1932. je absolviralo 24 gojenk; od teh so nastavljeni 4. 1933. je absolviralo 23 gojenk; 1934. pa 25. Iz obeh let ni nameščena še nobena. Na mariborskem zasebnem učiteljsku so absolvirale 1931. leta 23 gojenke; od teh je nastavljenih 10. 1932. jih je absolviralo 28; od teh je nastavljenih 7. 1933. so absolvirale 22 gojenke; 1934. pa 21 gojenka. Nameščena še ni nobena.

Iz tega lahko povzamemo, da je iz leta 1931. še vedno 83 nezaposlenih, iz leta 1932. 111; iz leta 1933. 178; iz leta 1934. 255. Vseh absolventov iz vseh štirih let je 1056. Od teh je bilo zaposlenih 429. Ostane jih še 627.

Omenjena statistika je sestavljena na podlagi izveštij in vseh polnomočno objavljenih vesti potom dnevnega časopisa. Vključuje tudi, da se je statistiki posvečala velika pažnja, niso izključene malenkostne napake. Iz prosvetnega poročila ob zasedanju banovinskega sveta pa povzemamo, da je učiteljskih abiturientk brez službe 353. (Morda niso vštete abiturientke iz leta 1934.)

Iz omenjenega poročila pa tudi lahko povzemamo, da so potrebne še 1064 učilnice, da je povprečno število učencev na en razred 47

250 razredov pa ima otrok čez dopustno število (65!).

Mnogo abiturientk je dobilo tudi začasna zaposlenja za nagrado 400 Din iz bednostnega sklada. Nekatere vrše svojo bednostno službo že po sto dni in še več. Vključuje temu, da so v mizernih družinskih in gmotnih razmerah, se zanje ni našlo mesta pri rednih zaposlitvah. Vzroki so pač različni. Največkrat napačna poučenost.

Iz podanega pregleda je razvidno, da tvorijo nezaposlen kader predvsem dekleta. Toda vključuje temu, da jih je vrglo življenje v položaj, ki ga niso predvidevale, vključuje temu, da se morajo boriti z materialnimi težavami, vključuje temu, da prejemajo za svoje polno delo samo malenkostno nagrado, vrše one svoj poklic, kakor ga lahko vrši samo vsem vremenom kljubujoča žena — resnična učiteljica.

Za primer naj navedem samo tele misli, ki jih je napisala ena izmed mnogih učiteljskih abiturientk, ki dobiva podporo iz bednostnega sklada: »Imam 3 odd. in 59 učenec. Vsem tem dušam naj bom vodnica! Eno leto in pol sem že med njimi. Tako rada jih imam, ko da bi bila njihova prava mati. Saj ti otroci so tako lepi in dobri. Ista zemlja jih hrani, ko mene. Tako so žejni lepote in veselja, kot sem ga bila jaz. Tako dobro jih poznam, ko virtuoz tipke na klavirju. Poznam najkrajše tresljaje njihovih duš. Sola me tako prevzame, da sploh pozabim po tistem očenašu ob 8. uri, da učim in se zdržnem ob 12. uri, ko zazvonijo in me prikljče zvon nazaj, v tisto življenje, ki je tako strašno...« V.

Splošne vesti

† Mihailo Jović

V Beogradu je umrl 9. februarja t. l. Mihailo Jović, učitelj, mladinski pisatelj in bivši predsednik učiteljskega združenja. Pokojni je spadal v generacijo predvojnih političnih in stanovskih borcev. Bil je avtoriteta in je užival neomejeno zaupanje in spoštovanje celokupnega jugoslovanskega učiteljstva.

Velike zasluge si je pridobil pokojni tov. Jović na polju mladinske literature. Neštete pesmi in mladinske knjige pričajo o njegovi zmožnosti buditi v šolski mladini ljubezen do domovine, do lepote, pravice in resnice. Znanji so tudi njegovi učbeniki, proti katerih uporabi v šolah predvojne Srbije, je protestirala tedanja avstrijska vlada.

Že pred 50 leti je začel pokojni Mihailo Jović delovati za zblazanje vsega jugoslovanskega učiteljstva. Ko je bil izvoljen za predsednika učiteljskega združenja v Srbiji, je dvignil ugled združenja in tudi ugled učiteljskega stanu, kajti sam je bil dobro znan med vsem narodom. Njegove besede izgovorjene na skupščinah so odmevale tudi izven učiteljske vrste. — Bil je neustrašen borec za resnico in pravico, ki je znal tudi v najtežjih trenutkih obvarovati čast in dostojanstvo učiteljstva.

Moči so mu opešale v delu in borbi. V visoki starosti je zapustil solzno dolino, a na zadnji poti ga je spremljalo prav vse beograjsko učiteljstvo.

Na njegov grob mu je položil izvršni odbor JUU v imenu vsega jugoslovanskega učiteljstva venec z napisom: Prosvetnemu borcu in vodji jugoslovanskega učiteljstva — JUU — Beograd.

V imenu učiteljskega združenja je govoril na njegovem grobu tov. Sveta Avramović.

V grob je legel voditelj učiteljstva in voditelj naroda iz predvojne dobe. Neštete njegove zasluge za narod, za šolo in za učiteljstvo naj bodo zapisane v naših srcih, ko mu kličemo:

Slava spominu Mihaila Jovića!

Vilim Kunst:

Na jug

(Konec.)

Osnovna šola.

Zanimalo me je osnovno šolstvo. V sredini mesta se dviguje v nebo dvonadstropna, ogromna stavba, novo šolsko poslopje. Ni denarja. Ni! Občina je samo na trošarini dobila tekmo pol leta okoli 200.000 Din. Za vagonje »afijona« zopet okoli 200.000 Din — a za dograditev šole se je šele sedaj našlo posojilo. Kakor čujem, hočejo adaptirati šolo le toliko, da se bodo mogli otroci vseliti. Ves inventar pa bodo prenesli iz starih šol.

Hajduki!

Kje so hajduki, o katerih sem preden sem prišel doli, toliko čul? Kje? Ni jih! Ti so plod bolne fantazije onih, ki bi na vsak način hoteli opisati to zemljo kot strašno. Ni jih niti v bližnji niti v daljni okolici. Med tukajšnjim narodom si ga ne moreš niti zamisliti. Njegova etična izgraženost ne dopušča na to niti misliti.

Popadači.

Njim moram posvetiti posebno poglavje, saj so ga tudi oni posvetili meni. Popadači. Kaj so to? Narod sam jih tako zove. To niso morda razbojniki, ali bogzna kakšni klateži, marveč so le mali, mali komarji. Ne vidiš ga, a ubode te, da je joj. No, če paziš na nje, jih zamoreš tudi videti. Male živalce, mušice, ki brez brnenja sedajo, ali bolje skačejo po tebi in te grizejo. Ubodeno mesto malo zateče, silno srbi in se končno zagnoji. Vsak ubod povzroči gnojno rano. Narod pravi, da njemu to »ništa ne čini«. Da bi oteklo ali se celo ognojilo? Ne! Aklimatizirani so. Meni se je do sedaj ognojil vsak ubod. Na okna sem navel til, i tudi skozenj najdejo pot in zjutraj

je človek poln ubodov, ki povzročajo vročino slično malariji, ki pa menda preneha, ko ni več popadačev.

Malarija.

Malarija je nekda vladala v teh pokrajinah — ampak sedaj je hvala bogu skoraj iztrebljena. Tekom nekaj let so se obolenja znižala od 95% na petih 5%, ki bi jih našli menda tudi v vsakem drugem kraju. Tekom enega leta nisem videl niti enega od zloglasnih komarjev anofelov, ki sedajo na žrtve z glavno navzdol. Pravijo sicer, da jih je nekaj, pa tudi ti bi menda izginili, ako bi se opustila riževa polja, ki so njih gnezda.

V Vatošu.

Par dni po prihodu sva s Svetislavom posetila bližnjo vas Vatoš, ki je Kavadar v miniaturi. Hiše so enake onim v Kavadarju. Skozi vas teče Luda Mara, potok, ali bolje hudournik. Poleti suh, pozimi poln, pravijo mu »reka«. Na koncu vasi stoji mal mlin. Primitivnost, ki je vredna, da se obvaruje. Na pragu sedita dva moška srednjih let. Pozdravimo se, vprašamo za junačka zdravje in razgovor se prične. Spočetka sta bila nezaupljiva. Mislila sta, da sva prišla od oblasti, radi to baka. Ko sva jima razložila, da sva učitelja, so se leica razvedrila in razgovor je postal neprisiljen. Vprašata me odkod sem. Pa jim povem. Eden od njiju je bil pri vojakih v Mariboru in sedaj tolmači svojemu tovarišu, kako je v Mariboru. »Da ga vidiš sve cement, sve cement, da možes da legneš pa da spavaš. I na cementu konj. Da ima kod nas čovjek kao što ima tamo konj, dobro bi bilo.« Očividno ga je zadrževala vzorna čistoča, ki je reved videl pred kolodvorom konje na čistem belem cementu, pa se je spomnil svojega jadrnega rogoza, na katerem spi. Videl je tudi ljubljano in je ne more prehladiti. Vprašamo jih po

deco v Ljubljani, učitelji šol za slepo deco v Zagrebu in učitelji šol za nezadostno razvito deco v Beogradu.

— **Pravilnik o dečjih zavetiščih.** Minister prosvete je izdal splošen pravilnik o ustanavljanju, vzdrževanju, ureditvi in delu v zavetiščih in drugih podobnih ustanovah za zaščito in vzgojo otrok. Pravilnik bo za vse občine in zasebna združenja podlaga za sestavo lastnih pravilnikov o delu v ustanovah, ki jih bodo sama zgradila za zaščito in vzgojo otrok.

— **Upraviteljstva šol,** ki še niso poravnala zneska za mladinsko knjigo: A. Milković — Medveček Marček, so vljudno naprošena, da store to čimprej. Štev. položnice: 10.560. — Tiskarna Slatnar v Kamniku. Na srednjem delu položnice je pripisati v svrhu evidence: Medveček Marček.

— **Tovarišcam (-em) murskosoboškega sreza.** Na sobotnem zborovanju je bila prirejena zbirka za socialni fond. Oni tovariši (tovarišice), ki še niso prispevali za socialni fond, prejmejo prihodnje dni položnice z označbo »soc. fond« in naj takoj nakažejo primeren znesek v ta namen.

Ivan Hribar, blagajnik.

Osebnе zadeve

— **i Napredovali so učitelji (-ce) v VI. skupino** s kraljevim ukazom 11. VIII. 1934.: Čok Albert iz Zagorja (Sm.), Kramar Marija iz Vranskega (C.), Brumen Marija iz Sv. Jurja ob Šč. (Ljut.), Rogl Zorka od Sv. Lenarta v Slov. gor. (Mar. l. br.), Horvat Albin iz Maribora, Segula Janja iz Ptuj, Čopič Elizabeta iz Šmartna pod Šmarno goro (Lj. okol.), Ramovš Antonija iz Trbovelj-Vode (Laško). S kraljevim ukazom z dne 31. VII. 1934.: Vutković Marija iz Krškega, Ravbar Marija iz Stare vasi (Brež.), Drušković Antonija in Daržio Cvetka iz pom. šole v Mariboru, Bulovec Alojzij iz Begunj (Rad.), Šeme Ana iz Dol. Logatca, Leskovec Josipina iz Stične (Lit.), Čuček Julija iz Ljubljane, Urbanc Katia iz Ljubljane, Blasig Vida iz Suhorja (Met.), Brglez Dragica iz Cadrana (Sl. Konj.), Cibic Kristina iz Maribora. V VII. skupino: Čepić Marjeta iz Solčave (Gor. gr.) in Rihter Zora iz Strigove (Ljut.).

— **i Prevedeni v IX. skupino so:** Sudar Gabrijel iz Slivnice pri Celju (Sm.), Lavrač Bogomila iz Dola pri Hrastniku (Laš.), Vidmar Franc iz Bele cerkve (Nov. m.), Miklavčič Pavlina iz Suhorja (Met.), Čuk Ivan iz Sv. Jakoba ob Savi (Lj. v.), Mazi Vinko iz Dovja (Rad.), Tičar Stana iz Ligoine (Lj. o.), Fras Stefan iz Nove cerkve (Pt.), Globočnik Justina iz Kapece (D. Lend.), Zabret Franciška iz Polja (Sm.), Cetin Rozalija iz Pišec (Br.), Pave Franc iz Dol. vasi (Koč.), Kovač Radoslav iz Trate (Sk. L.), Otrin Maks iz Vel. Laš (Kočevje), Volčjak Ljudmila iz Blok (Log.), Pinterić Ivan iz Trate (Sk. L.), Jager Valter iz Kužlja (Koč.), Jarc Julij iz Cadrana (Sl. Konjice), Nartnik Marija iz Tribuč (Cr.), Pavčič Marijan iz Rovt (Log.).

Učiteljski pravnik

— **§ Napredovanje v položajno skupino** — sestava in oprema prošnje. Oni učitelj (-ica), ki je napredoval v višjo položajno skupino po 1. aprilu 1931., naj priključi prošnjam: 1. dekret o skupini, v kateri je, 2. prevodnico in 3. izvod iz »Uslužb. list«.

V tiskanih obrazcih za te prošnje (dokler so še v zalogi stare) spopolnite tako: »sem bil (-a) postavljen (-a) po uradn. zakonu z dne 31. marca 1931. z itd. ... v ... skupino. (Nadaljevanje črtajte.)

Ker sem v tej skupini itd.

poslu. »Ne biva«. Pri tem prikima. Narod namreč zanikanje prikima a potrdilo odkima. To posebno v začetku tujca zmede, da ne ve ali mu je odgovoril z »da« ali »ne«. Tožijo na slabe čase, a vendar izražajo veliko nade v boljšo bodočnost.

Crna reka.

Približno 10 km od Kavadarja teče večja reka, ki ji narod kratko pravi »Crna«. In res je črna od svojega izvira do izliva v Vardar. Ob njenih bregovih so bile pred nedavnim hude borbe. Po tej dolini je preko Kožuha vodila zmoglasna pot solunske fronte. Na bregih Crne je življenje vsaj v spodnjem delu pusto, višje gori pa veliki, divni pragozd. Skoda, da niso bliže Kavadarja. Ob Crni sem prvokrat videl riževa polja in mučno delo pri gojenju riža.

Stobi.

V kotu med Vardarjem in Crno leže svetovnoznane izkopanine Stobi. Mnogo sem čital o najnovejših izkopavanjih. Nekoč nisem mogel verjeti vsega, pa smo se napotili s šolo, da si vse ogledamo. Pot nas je vodila ob vznožju Ljubeša, ki je bil nekada pogozden, pa so ga Turki »obril« ker so se bali odredov, ki so v njegovi senci našli svoja zatočišča. Naša karavana šteje kakih dvajset oslov in par malih konjčev, vse drugo pešaci. Pri Palikuri smo prekopali Crno in čim smo bili na drugi strani smo opazili, kako iz puste zemlje raste staro bogato mesto. Prijazno nas je sprejel vodja izkopavanja g. dr. Jova Petrović in nam razkazal do sedaj izkopane zanimivosti. Mesto, ki se nanovo rodi je rimsko, grškega porekla uničeno od silnih potresov v sredini šestega stoletja. Vseh zanimivih izkopanih v kratkem kar ni mogoče naštet. Odkopana je skoro vsa glavna ulica ogromnega mesta. Z vsake strani ulice so bili postavljeni prekrasni mramornati stebri, ki so skoro

— **§ Vprašanje.** S. V. v S. glede opreme prošnje za položajno skupino. »Ali mora prošilec, ki je dobil povišico v višjo položajno grupo, priložiti prošnji tudi dekret o priznani povišici položajne plače pred 31. III. 1931., ali samo dekret o priznani povišici položajne plače, ki ga je dobil po 31. III. 1931., k prošnji za višjo položajno skupino, ker stoji v »Ročnem katalogu« besedica »ali«.

Odgovor! Za napredovanje v višjo položajno skupino določa § 49. ur. zak. rok (dobo), ki jo mora uslužbenec efektivno prebiti v prejšnji (nižji) položajni skupini. Ko zadosti uslužbenec temu pogoju, sme zaprositi za napredovanje v višjo položajno skupino.

Dokaz, da je prebil v prejšnji skupini gotovo število let, je dekret o položajni skupini, v kateri se nahaja, kar pomeni oni »ali« v »Ročnem katalogu« na strani 80.

— **§ Popravek!** V dopisu »Osebnа draginja« skla doklada se zmanjša... v »Učit. tovarišu« z dne 14. t. m. se mora glasiati pravilno: »ki so dobili obvezno moč po 1. septembru 1923.« in ne »1. novembru 1923.«.

Naša gospodarska organizacija

DOM UČITELJIC.

V zadnjih letih se je v naših vrstah pojavilo zanimanje za domove, kar je naravna posledica razmer, v katerih živimo in potreb sedanja časa. Najprej sta prišla do cilja učiteljska domova v Mariboru in letos tudi v Ljubljani, kot sad dolgoletnega truda in zbiranja. Te prekornostne ustanove niso samo v veliko pomoč učiteljskim družinam, temveč tudi v ponos in zadoščenje vsemu učiteljsstvu.

Nič manj potreben pa nam ni Dom učiteljic. Želja po njem ni nova. Že več desetletij se je pojavljala vedno iznova, do izraza je prišla l. 1929, ko je bivše Društvo učiteljic ustanovilo fond za gradnjo doma učiteljic. Realizirala pa je našo idejo pokojna tovarišica Avgusta Kolnikova s svojim volilom. Začetek je tukaj, izvedba tega načrta je pa v naših rokah.

Kateremu namenu naj služi Dom učiteljic?

Mišljena je obširna stavba, moderno urejena, s stanovanji za učiteljice, nekaj sob za one, ki se mude samo začasno v mestu, po želji skupna kuhinja, nekaj sob za oddajanje ženskim društvom. Če bi pokazala potreba in dovoljevale razmere, bi se priključila domu gospodinske šole ali zavetišče za deklice.

Na uresničenje naših načrtov v tem obsegu pa ne moremo misliti, dokler nimamo na razpolago znatne vsote, ki jo bomo zbrale same; potem smemo potrkati tudi drugje.

Započele smo akcijo, ki bi nam to omogočila, ne da bi preobremenila posameznice. Prosimo in pozivamo tovarišice, naj pristanejo na odtegljaj od plače mesečno po 11 Din toliko časa, da se doseže znesek 1000 Din (t. j. 1 kamen za naš dom). To bi trajalo 7 do 8 let in če bi se odzvala polovica tovarišic v naši banovini, imamo zbrano vsoto, ki je potrebna, da uresničimo svoj načrt. Nabiralne pole za podpise smo razposlale poverjenicam vseh srezov in prosimo, naj se nam pridružijo vse, ne glede na to, če so včlanjene v naši zadrugi ali ne. Kamen ne velja za zadrugi nič delež in darovalke za enkrat ne morejo pričakovati posebnih koristi, kakor tudi ne prevzamejo nikakih drugih obveznosti.

To darujemo naši skupnosti.

Res je, da živimo v težkih razmerah, kdo ve, če ne pridejo še težje? Ravno radi tega nam je potreben dom. Kot samopomoč si ga daj pri nas in po drugih državah razni stanov svoje domove. Zlasti po ženskih domovih je potreba vedno večja. Nekaj primerov:

vsi ostali na mestu, kjer so bili izkopani. Iz samega razporeda na ulici, v javnih in privatnih hišah sklepajo, da narod ni bežal enkrat, temveč da se je vračal — pa zopet bežal. Prekrasno je izkopano svetišče dalje bogate dvorane — amfiteater itd. itd. Mnogobrojni mozaiki so odlično ohranjeni. Ravno tisti dan so odkrili nov popolnoma ohranjen mozaik ogromnih dimenzij. V kotu novi napis. Mozaik očistijo, izmerijo, slikajo, nato pa jih skrbno zopet pokrijejo z nepremočljivim papirjem, na katerega namečejo zemljo. Številni so izkopani kipi iz mramorja in bronu. Posamezni so vredni po deset milijonov in tudi več. Znanstveniki iz vsega sveta prihajajo, da si ogledajo redke dragocenosti. Posel seve ni dovršen. Izkopavanja trajajo s prekinjavami še dalje in bodo, če se bo delalo v takem obsegu (200 delavcev) trajala še par let.

Sploh je okolica polna dragocenih starin posebno starega denarja. Ob sredah zamoreš na trgu kupiti od kmetov in kmetice najrazličnejši star denar. Mnogi so si uredili zbirke vredne več milijonov. Pa tudi druge dragocenosti niso redke. Na njivi pri Glušcu so delavci na polju našli sfingo iz čistega zlata. Tam pri Crni mi je pravil nek kmet, da je odkril star grob, v katerem je bilo za dve prgišči nakita — zlatnine, srebrenine in raznega kamenja. Za take stvari je posebno Zare, preprost človek brez šol, ki se je lotil zbiranja starin v svrhu trgovine. Njemu se je za hvaliti za marsikatero stvar, ki bi jo sicer neuk narod uničil. V neki vasi n. pr. so se otroci na cesti igrali z srebrnim krožnikom vrednim 15000 Din. Zare ga je odkupil in ga tako rešil propasti, a ga ne proda. Pravi, da je na vsem svetu samo eden — pa mora radi tega imeti večjo ceno.

Razgledali smo znamenite izkopanine, okolišli se v Vardarju in se po vročem polju vrnili v mesto.

Zenski domovi pri nas:

Služkinje imajo svoj dom v Križevniški ulici in modernu urejenega v Šiški. Ustanovile so jih s svojimi prispevki. Oba sta vedno polna, potrebam po takih domovih še davno ni zadosteno.

Naše visokošolke so si letos otvorile svoj dom v Gradišču, sicer je šele skromen začetek, ampak prve, največje težave so premagale.

Tudi v Beogradu imajo visokošolke svoj dom.

Posebno lep je Zenski dom z lepimi sobami, vrtom in skupno kuhinjo. Mesto je dalo svet brezplačno, mnoge so dale za to ustanovo vse svoje premoženje.

V tujini: Švica ima v Winterthuru prvi Zenski dom s 24 stanovanji, upravlja ga poseben hišni komite.

V Berlinu imajo učiteljice impozanten dom. Fašizem, ki jim je uničil društvo, je prizanesel njihovu domu, kjer jim je omogočeno še nadaljnje udejstvovanje.

Na Dunaju je »Lehrerinnenheim« zelo znan po svoji gostoljubnosti. Tu so stanovanja za domačinke, pa tudi tukaj je na razpolago.

V Pragi imajo krasen »Dom samskih žen«. Zgradila ga je Zenska zveza s posojilom mestne občine. Stanovke plačujejo

mesečno stanarino ali pa prispevajo z večjim zneskom k amortizaciji.

Vsi ti domovi so nam lep primer, koliko se doseže s smotrenim nesebičnim delom. Najlepši vzgled solidarnosti naj nam pa bodo češke učiteljice, ki so se v vsem javnem življenju izkazale sijajno.

Naš dom naj bi nam pomagal, da bi okrepile stike z njimi, kakor z ostalimi tovarišicami bratskega juga in severa. Njihov vzgled nam daje poguma, kar so dosegle one, zakaj ne bi zmogle tudi mi! Ali smo že dozorele, da smemo stopati v vrsti z drugimi tovarišicami, ali se zavedamo svojih pravic in dolžnosti kot samostojne žene?

Gostoljubnost našega doma bi nas osredotočila in družila s tovarišicami naše ožje in širše domovine, utirala bi pa tudi pot do našega zblizanja in popolnega duhovnega zedinjenja.

Ta idejna stran naše ustanove se mi zdi še varnejša od njenega gospodarskega pomena.

Tovarišice, naša naloga je lepa in tudi izvedljiva, ako se ne ustrašimo truda in žrtve. Z dejanji dokažimo, da smo zavedne tudi slovenske učiteljice in da smisel za skupnost še ni zamrl med nami!

Marija Sodnikova,
t. č. načelnica zadruga
»Dom učiteljic« v Ljubljani.

Mladinska matica

—mm »Naš glas« govori v zadnji svoji številki o veliki nakladi »Našega roda«, o porastu števila izvodov v primeri z lanskim letom in končuje notico takole: »Naš rod« je gotovo najbolj razširjeni slovenski mesečnik, kar zaradi svoje izbrane vsebine in okusne opreme ter izredno nizke naročnine ni čudno. »Mladinski matic«, ki ga izdaja in vsi naši učiteljski organizaciji je k doseženim uspehom zares treba čestitati.

—mm »Ljubljanski zvon« o publikacijah Mladinske matice.

Zadnja številka »Ljubljanskega zvona« prinaša 4 strani dolgo oceno o naših rednih publikacijah. V uvodu govori kritik Vinko Košak o skromnosti naše mladinske literature do povojnih let, ki je naravnost vpila po ustanovitvi posebne organizacije za izdajanje mladinskih knjig. Po zaslugi ljudskošolskega učiteljskega je prišla k življenju Mladinska matica — pravi kritik dalje — in obžaluje le, da ni podobne organizacije vsaj še za učence nižjih srednjih šol.

V nadaljnjem govoru o organizaciji, podjetnosti in veliki nakladi publikacij ter pripominja, da so pripomogle k temu ogromnemu razmahu M. M. nizke cene, dobra organizacija pa tudi kakovost knjig, ki je v primeri z drugimi izdajami po večini prav dobra. Po tem uvodu ocenjuje K. prav na drobno »Kresnice«, o katerih pravi, da so posebno za vzgojitelje velike vrednosti. O prispevkih v »Kresnicah« pravi, da so mnogovrstni, tako snovno kakor tudi po zrelosti. Mnogo je v njih neposrednosti, pristrčnosti in otroške odkritosti, fantovske prešernosti in deklisne čuvstvenosti, presenetljive otroške bistrosti in zdravega humorja pa tudi šolske priučene učenosti. Vse najdeš v tem malem svetu, celo krizo in prva trpka spoznanja socialnih krivic današnjega sveta.

Nato citira v celoti »Morilca«, ki ga je napisal fantiček iz pobiljševalnice in kot primer že zrelega pisma pa odlomek snisa »Moja mati«, ki ga je napisal M. Slabe iz Šiške.

Od mladih ilustratorjev omenja v prvi vrsti Tomaža Kvasa, pa tudi Tomaža Trojerja in Marijana Ozvalda. Ob zaključku priznava urednikoma »Kresnice« že samo za posrečeno misel te knjige vse priznanje in želi, da bi se s takimi poskusi še nadaljevalo.

Jezik.

V začetku mi je bil jezik tuj — nerazumljiv, toda hitro sem se ga priučil in spoznal, da mi je bil nerazumljiv največ radi melodije, ritma in brzine. Težkoče delajo tudi nekatere slovniške posebnosti.

Otroci so me v šoli parkrat prosili, da jim povem nekaj po slovensko. Čudno je človeku govoriti v svojem jeziku pred ljudmi, za katere misli, da ga ne razumejo. Tudi meni je bilo spočetka neugodno. Iskal sem, kje naj pričnem, no pa sem kar predavanje nadaljeval slovenski. Stavek za stavkom. Malo so dečki nagnili glave, da bi bolje čuli — pa so razumeli, nekateri takoj, drugim so pojasnjevali sošolci. Pogodili so takoj, da ima njihovo narečje neverjetno mnogo sličnih besed s slovenskimi, le da je razlika samo v enem glasu. Naš »a« je v nekaterih njihovih besedah »aa« pa so besede lahko razumljive, četudi morda malo čudno zvenijo: raka, pat, gaba, gaska itd. Interesantno je stopnjevanje pridevnika. Rabi se skoro izključno le komparativ, ki se tvori enostavno s predpono »po«. Na pr. golem (velik) pogolem (večji) za redke superlative vstavljajo pred komparativ še »još« na pr. još pogolem (največji). Interesantno je tudi to, da naši »čevlji«, ki se že na Kolpi spremene v »cipele« in ostanejo »cipele« vse do Skoplja, so zopet »čevlji«. Lep dokaz nekdanjega skupnega jezika. O priliki izleta v Skopje sem govoril z nekim domačinom, ki je prepotoval skoro ves svet in govori več jezikov. Opozoril sem ga na frapantne sličnosti obeh jezikov, pa mi je razložil, da mu je to znano. »Ni čuda, da imamo jednake izraze — pa kultura je po Čirilu i Metodiji preko nas došla vamo.«

Tako je tudi bilo — samo moramo upoštevati tisočletno turško tlačanstvo, katerega posledice se poznajo še sedaj. Zaradi teh posledic zasluži ta pokrajina posebno v prosvetnem oziru prav posebno pažnjo.

Tudi z Bevkovima »Tovarišema« je kritik zadovoljen. O Bevku pravi, da je mnogostranski. Uveljavil se je posrečeno v umetniški prozi, v ljudski povesti in v zadnjih letih še v mladinski književnosti, ki je dobrih pisateljev še najbolj potrebna. Bevku je glavna fabula, ki jo skuša podati v pisateljsko kolikor mogoče dovršeni obliki. To daje njegovim spisom izrazit ljudski značaj. Prav tak je tudi v svojih mladinskih spisih. Skrbno izogiba se osladnemu moraliziranju skuša podati otroku zanimivo fabulo v kolikor mogoče jasnih potezah ter živem in resničnem jeziku.

Tudi ilustracije Ksenije Prunkove se zdijo kritiku v svoji preprostosti in šegavosti prav pristrčne, želel bi le, da bi bil še bolj poudarjen socialni milje, v katerem se zgodba odigrava.

Kardeljevo »Potovanje skozi čas« — pravi — da je izpolnilo precejšnjo vrzel v našem poljudno-znanstvenem mladinskem slovu in želi da bi M. M. nadaljevala s podobnimi razpravami tudi prihodnja leta. Manj zadovoljen je s »Kapljamci«, kjer mu ni lepa misel niti: slikarsko niti pesniško dovolj dobro izvedena.

Šolski radio

—r XX. teden. V torek 26. februarja bo predaval g. prof. France Capuder: »Pravljica in življenje«. Predavatelj bo popeljal mladino iz resničnega vsakdanjega življenja v pravljčni svet, v svet sanj in želja. Pokazal bo, kako ta svet dojemamo v mladosti in kako se vračamo vanj tudi v poznejših letih vedno znova, pa ga ne moremo več doživljati v celoti. Z recitacijo iz realistične povesti in iz motiva iz pravljčnega sveta bo pokazal osnovne razlike med pravljico in življenjem, med dvema svetovoma, ki sta oba bogata in lepa in ki šele oba skupaj tvorita to, kar razumevamo pod resničnim življenjem.

V petek 1. marca bo predaval g. prof. Emil Adamič: »O jugoslovnski glasbi in sicer o početkih in razvoju glasbe pri Srbih in Hrvatih«. Srbska in hrvatska narodna pesem kaže veliko sorodstvo, istotako so si zelo slični narodni plesi. Na podlagi narodne melodije in ritmike so gradili Srbi in Hrvati svojo umetno glasbo. Ta je v glasbenih tvoricah nove in najnovejše dobe dobila močne propagatorje, ki so, po vzgledih severnih Slovanov: Rusov, Poljakov in Čehoslovakov ustvarili svojevrsten stil jugoslovnske glasbe. Predavatelj bo svoje izvajanje ilustriral z gramofonskimi ploščami.

—r V kmetijskem radiu bo ob 7.30 v nedeljo 24. februarja predaval g. Ivo Zaplotnik: Zatriranje rastlinskih škodljivcev in bolezní.

—r V nacionalnih urah bodo zvečer ob 19.30 naslednje oddaje:

Ponedeljek 25. februarja: Odstavitev bana Kuena od hrvatskega zbora; g. Marjanović. (Prenos iz Zagreba.)

Torek 26. februarja: Stevan Nemanja; g. prof. Stanovjevič. (Prenos iz Beograda.)

Sreda 27. februarja: Zgodov. sloga našega naroda; g. prof. Popović. (Prenos iz Beograda.)

Četrtek 28. februarja: Politični pregled; g. Denić. (Prenos iz Beograda.)

Stanovska organizacija JUU

— VELIKEGA UČITELJSKEGA ZBOROVANJA, ki bo 9. marca 1935. v Ljubljani, se bo udeležilo tudi JUU — sresko društvo v Logatcu, kakor je sklenil odbor tega društva na svoji zadnji seji dne 15. t. m. Zdej je prijavljenih že 8 sreskih učiteljskih društev. Dnevni red zborovanja bo naslednji: 1. Počastitev predsednika CSR g. Tomaža Masaryka ob njegovi 85. letnici. 2. Predavanje dr. Mihajla Rostoharja, profesorja Masarykove univerze v Brnu v CSR o sodobni metodi čitalnega pouka. 3. Resolucija.

— JUU — SRESKO UČIT. DRUŠTVO MARIBOR L. BR. bo zborovalo v soboto dne 9. marca ob pol 10. uri v Nar. domu v Mari-

boru. Razen običajnih točk je na dnevnem redu referat tov. A. Hrena »Gospodarski dan učiteljstva«. Dogovore naj se učiti zbori posameznih šol, katere odseke smatrajo za potrebne, da jih v društvu ustanovimo. Pred zborovanjem in sicer ob 8. uri je skupna seja upravnega in nadzornega odbora, h kateri naj pridejo tudi vsi poročevalci. Ako do 1. aprila v letu ne plačamo članarine, prenehamo po členu 15./e pravil biti člani JUU, torej uredimo članarino takoj! Z ozirom na važnost sporeda vabim k polnoštevilni udeležbi!

Vaude Mirko, t. č. preds.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO RADOVLJICA bo zborovalo v ponedeljek dne 4. marca 1935. ob 9. uri v osnovni šoli na Ovsihah.

Dnevni red: 1. Otvoritev zborovanja in poročilo predsednika. 2. Predavanje g. Ivana Mohoriča, ministra na razpoloženju. 3. Došli dopisi. 4. Slučajnosti.

Važno! Udeležba obvezna za vse članstvo! Pred zborovanjem bo vaja novega pevskega zbora.

Odbor.

Poročila:

— JUU — SRESKO DRUŠTVO V KOČEVJU je zborovalo dne 9. februarja 1935. l. v Kočevju ob navzočnosti 69 članov in članic.

Predavatelj gospod dr. Vrčon nas je s svojim zelo aktualnim predavanjem »O sodobnih manjšinskih problemih« naravnost presenetil. V svoji globoko zasnovani temi nam je orisal vso nevarnost, ki preti Slovanstvu od severa in zapada in je vse navzoče vzpodbudil k večji nacionalni aktivnosti.

Tov. predsednik poziva članstvo naj se pokaže nekoliko bolj delavno v stanovski organizaciji, kajti kar smo dosedaj že priborili lahko jutri zgubimo. Naš boj velja zlasti pridobiti nam odvzetih pravic. Potrebno je, da zainteresiramo vso javnost za naša stanovska vprašanja. Pozabiti ne smemo na naš duševni prepoved. Vse to bomo dosegli potom stanovske solidarnosti, ki bo zlasti vidna pri našem stanovskem delu.

Nadalje je podal tov. predsednik daljše poročilo o predsedniškem zboru. Iz njega je razvidelo članstvo, da se sekcija trudi doseči članstvo čim več stanovskih dobrin. Zato predlaga tov. Janežič, da zbor izreče predsedniku sekcije tov. Ivanu Dimniku vso zahvalo in priznanje. Ta predlog je bil soglasno sprejet.

Glede prispevkov v fond Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja je sklenil zbor na predlog tov. Jakliča, da prispeva za letos vsak član 10 Din. V višini prispevka za prihodnje poslovno leto pa sklepaj članstvo na jesenskem zborovanju.

Tov. predsednik je poročal o reorganizaciji društvenih zborovanj. Osnovali so se naslednji odseki: naša vas — pedagoški odsek — nadaljevalno šolstvo — šolsko-upravni odsek — narodno obrambni in manjšinski odsek — ženska vprašanja — odsek za telesno vzgojo in glasbo.

Določilo se je, da bo prihodnje zborovanje v Kočevju meseca aprila v znamenju gospodarskega dne.

Pri slučajnosti je bila živahna debata o težkem položaju učitelja (ice) na nižje organiziranih šolah. K temu je bil sprejet predlog tov. Janežiča: Na slaba službena mesta, ki so daleč od železnice naj se nameščajo predvsem moški ter neozonjeni, prvenstveno dobri učitelji. Za njihovo delo v teh krajih naj se jim prizna posebna doklada. Seznan teh krajev naj sestavi JUU ter jih predloži nadrejeni oblasti.

V. Kmet, preds.

Čok Antonija, taj.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO MARIBOR DESNI BREG je zborovalo dne 15. decembra 1934 v Mariboru. Od 106 vpisanih, navzočih 86.

I. Pred zborovanjem je imel tov. predsednik Petrovič žalni govor, v katerem je obširno orisal življenje in delo velikega vladarja Jugoslavije, Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja, ki je kot velik človekoljub in pospeševatelj narodne kulture gojil tudi veliko ljubezen do našega stanu. Po končanem govoru smo se v 2 minutnem molku poklonili njegovemu spomenu.

II. Po odmoru je bilo redno zborovanje. Tov. predsednik je pozdravil novostopivše člane.

Sledilo je predavanje tov. Klemenčiča, v katerem je obrazložil praktično uporabo številnice 1—100.

Tov. Zeilhofer je referiral o matičnih listih, katalogih in prevodnicah, v katerem je prikazal polno nepraktičnosti in pomanjkljivosti, ter je bil sprejet predlog, da se naj pri sekciji zastavijo vse sile za to, da dobimo čimprej zopet nazaj matične liste in izkaze, kakor je bil sklep letošnje banovinske skupščine.

Proračun sekcije se odobri, a pozicija za »Učit. tovariša« in »Popotnika« naj se obdrži v smislu sklepa banov. skupščine.

Članarina za SSM se bo še nadalje pobirala po poverjeniku. Dopisi so bili prečitani in obravnavani.

Prihodnje zborovanje bo v februarju. Petrovič Simon, s. r., Šeško Ivan, s. r., predsednik, tajnik.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO V KAMNIKU je zborovalo dne 9. febr. 1935. v Domžalah. Navzočih je bilo 88 članov.

1. Tov. Pero Horn je predaval o državljski vzgoji. Zanimivemu predavanju je sledila živahna debata.

2. Predsednik tov. Ostanek je pozdravil tov. Arriglerja, sres. šol. nadzornika in nove članice. Nato je podal poročilo o zboru predsednikov sreskih društev ter prečital dole dopise.

3. Sprejeti so bili soglasno sledeči predlogi:

a) Za »socialni fond« bo prispeval vsak član 3 leta po 10 Din.

b) Prosimo kraljevsko vladu, da se z vso odločnostjo zavzame za pritožbo Koroških Slovencev, vloženo pri »društvu narodov«, saj je naš vladni zastopnik ob času plebiscita obljubil, da Jugoslavija ne bo nikoli pozabila na Slovence na Koroškem. Obenem prosimo, da se pri eventualnem sklepanju prijateljske pogodbe z Italijo, zagotovi našim zatiranim bratom v Italiji, kulturnega človeka vredno življenje.

c) »Učiteljski dom« v Ljubljani prosimo, da čimprej izda Atlas za osnovne šole, v katerem bi bili zemljevidi: dravske banovine, Jugoslavije, Balkanskega polotoka, Evrope in obe poloti.

d) Sekcija naj se zavzame na merodajnem mestu za to, da banska uprava ne bo črtala raznih postavk v proračunih kraj. šol. odborov, ki so bile že itak s težavo priborjene v korist šole.

Zborovalci so ob zaključku počastili spomin pokojnega senatorja dr. Valentina Rožiča. J. Ostanek, preds. J. Trobiš, tajnik.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO MURSKA SOBOTA je zborovalo dne 16. februarja v Murski Soboti. Udeležilo se je 57% članstva, t. j. 79.

Tov. Štubel je otvoril zborovanje in častil tov. Velnarju k imenovanju za sreskega šol. nadzornika ter tov. Škergetu, ki je prejel kot prvi jugoslovnski gostitelj znanih stratosferskih letalec belgijske odlikovanje. Nato je podal obširno situacijsko poročilo. O prizadevanjih in načrtih nove društvene uprave je govoril tov. tajnik. Nato se je po daljšem razpravljanju o reorganizaciji naših zborovanj porazdelilo članstvo po sledečih odsekih:

a) knjižnični odsek: Horvat Bela (poverjenik), Kos Franja, Čučeva, Horvatova in Blažič;

b) odsek za stanovsko politična, šolsko-upravna in pedagoška vprašanja ter za gospodarsko in izvenšolsko delo: Hribar (poverjenik), Titan Josip, Škerbec, Hari Dioniz, Frahm, Horvat Fr., Sosič, Berdon, Furek, Podobnikova, Čjakova, Praunseisova in J. Kramberger;

c) ženski odsek: Kos Leopoldina (poverjenica), Jezovškova, Brackova, Horvatova, Mlekuževa, Modičeva, Gabrijelčičeva, Torcarjeva, Beljanov in Benkova;

č) odsek za obmejno šolstvo in narodno-obrambna vprašanja: Weit (poverjenik), Turkova, Verste, Gabrijelčič, Lajne, Tomšič.

Poverjeniki skličejo čimprej v najprimernejših krajih sestanke, na katerih se formirajo podrobneje posamezni odseki, določijo delokrogi in poslovanje. Seveda je tudi ostalo članstvo vabljenno k sodelovanju v odsekih po lastni izbiri.

Snujčica se društvena strokovna knjižnica se začasno (do dozidanja nove šolske stavbe v Murski Soboti) namesti na šoli v Krogu.

Za socialni fond Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja prispeva društvo 1000 dinarjev. Kdor ni prispeval na zborovanju, pošlje v ta namen po položnici 10 Din. Vajen je zlasti sklep, da se predajo odvnetiku oni člani (ice), ki dolgujejo društvu večje zneske in po prejemu ponovnega opomina ne nakažejo vsaj prvega obroka odplačila starega dolga in letošnje članarine. Ako pa do 28. junija ne poravnajo celotnega dolga, se poleg tega še črtajo iz društva.

V kratkem, a strokovnjakem in stvarnem predavanju je tov. Titan Josip govoril o semenskem krompirju, njega izroditvi in boleznih.

Prečitani so bili dopisi. V zadevi dijaških knjižic, šolskega lista in izvenšolskega dela v zvezi z napredovanjem so bili odposlani z zborovanja sekciji širše argumentirani predlogi.

Sledilo je zanimivo predavanje tov. Leopoldine Kosove o osnovah gospodarskega zemljepisa. Premotila je zgodovino človeštva in civilizacije v zvezi z geografskimi činiteljmi, ki spričo napredka in odkritij niso ostali neizpremenjeni. Za krasno uspele predavanje je žela tovarišica polno priznanje članstva.

Na predlog tov. Krambergerja se je zborovanje priključilo resoluciji za vrnitev draginskih doklad, ki je bila sprejeta na zborovanju učiteljskih društev v Beogradu. Z velikim odobravanjem je sprejelo poročilo, da je izvršni odbor napravil v tej zvezi vse korake na odločilnih mestih.

Šavli Andrej, tajnik. Miro Štubel, preds.

— JUU SRESKO DRUŠTVO V ŠOŠTANJU je zborovalo dne 9. februarja 1935 v Šoštanju. Navzočih 87.7%.

Pred prihodom na dnevni red pozdravi tov. predsednik vse članstvo.

Prečitani so bili došli dopisi. Obširneje smo se bavili z reorganizacijo naših zborovanj. Po dolgotrajni prav živahni debati smo sklenili, da bomo poizkusili vzbuditi zanimanje in živahnost članstva za vse tekoče in važne zadeve pri zborovanjih s formiranjem sledečih odsekov:

1. Odsek za kulturno skrb in povzdigo vasi ter javno udejstvovanje, vodi tovariš Mencej.

2. Šolsko upravni in pedagoški odsek, vodi tov. Bratkovič Anton.

3. Stanovsko politični in gospodarski odsek, vodi tov. Stopar.

4. Odsek za ženska vprašanja, vodi tov. Trobeje Marica.

Vse članstvo smo porazdelili v odseke, ki bodo ob priliki zborovanj samostojno delovali in o delovanju poročali na posebnem skupnem zborovanju.

Tov. Mencej je v dobro zasnovanem predavanju govoril o temi: »Opazovanje učenec z ozirom na psihopatološke in duševno defektne pojave v zvezi z eksperimentom.« Dokaz potrebe takih vprašanj je bilo zanimanje članstva pri predavanju in v nato se vrščem razgovoru.

Prihodnjič bomo zborovali v Velenju. R. Macarol, zapisn. I. Vrečko, preds.